

Per la manera com percebem i acollim els altres, els diferents, es pot mesurar el nostre grau de barbàrie o de civilització.

Tzvetan Todorov

Abans de l'època contemporània, el món mai no havia estat escenari d'una circulació tan intensa dels pobles que l'habiten, ni d'un nombre tan gran de trobades entre ciutadans de països diferents. Les raons d'aquests moviments de pobles i individus són múltiples. L'acceleració de les comunicacions incrementa el prestigi dels artistes i dels savis, dels esportistes i dels militants per la pau i la justícia, i els posa a l'abast de les persones de tots els continents. L'actual rapidesa i facilitat dels viatges convida els habitants dels països rics a practicar el turisme de masses. La globalització de l'economia, per la seva banda, obliga les seves elits a ser presents a tots els racons del planeta i els obrers a desplaçar-se allà on puguin trobar feina. La població dels països pobres intenta, per tots els mitjans, accedir al que considera el paradís dels països industrialitzats, per trobar-hi unes condicions de vida dignes. Altres fugen de la violència que assola els seus països: guerres, dictadures, persecucions, actes terroristes. A totes aquestes raons que motiven els desplaçaments de les poblacions s'han sumat, des de fa uns quants anys, els efectes de l'escalfament climàtic i de les sequeres i els ciclons que comporta. Segons l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats, per cada centímetre d'elevació del nivell dels oceans hi haurà un milió de desplaçats al món. El segle XXI es presenta com la centúria en la qual un gran nombre d'homes i dones hauran d'abandonar el seu país d'origen i adoptar, provisionalment o permanentment, l'estatus d'estranger.

Tots els països estableixen diferències entre els seus ciutadans i els que no ho són, és a dir, precisament els estrangers, que no gaudeixen dels mateixos drets, ni tenen els mateixos deures. Els estrangers tenen el deure de sotmetre's a les lleis del país en què viuen, encara que no participin en la gestió d'aquest país. Les lleis, d'altra banda, no ho diuen tot: en el marc que defineixen hi caben els milers d'actes i gests quotidians que determinen el sabor que tindrà l'existència. Els habitants d'un país sempre tractaran els seus compatriotes amb més atenció i afecte que no pas els desconeguts. Tanmateix, aquests no deixen de ser homes i dones com els altres. Els encoratgen les mateixes ambicions i pateixen les mateixes mancances; només que, més sovint que no pas els altres, són presa del desemparament i ens adrecen crits d'auxili. Això ens afecta a tots, perquè l'estranger no solament és l'altre, nosaltres mateixos ho vam ser o ho serem, ahir o demà, a l'atzar d'un destí incert: cada un de nosaltres és un estranger en potència.

Per la manera com percebem i acollim els altres, els diferents, es pot mesurar el nostre grau de barbàrie o de civilització. Els bàrbars són els que consideren que els altres, perquè no s'hi assemblen, pertanyen a una humanitat inferior i mereixen que se'ls tracti amb menyspreu o condescendència. Ser civilitzat no significa haver

cursat estudis superiors o haver llegit molts llibres, o tenir una gran saviesa: tots sabem que certs individus d'aquestes característiques van ser capaços de cometre actes d'absoluta perfecta barbàrie. Ser civilitzat significa ser capaç de reconèixer plenament la humanitat dels altres, encara que tinguin rostres i hàbits diferents dels nostres; saber posar-se en el seu lloc i mirar-nos a nosaltres mateixos com si ho féssim des de fora. Ningú no és definitivament bàrbar o civilitzat, i cadascú és responsable dels seus actes. Però fer un pas vers una mica més de civilització ens correspon a nosaltres, els qui avui hem rebut aquest gran honor.

Discurs/ Premio Príncipe de Asturias 2008